

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **M. V.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 10. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2018, č. j. 34 Ad 1/2018 - 60,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalovaná v záhlaví uvedeném rozhodnutím zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své prvostupňové rozhodnutí ze dne 1. 8. 2017, č. j. X, kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a s přihlédnutím k ustanovením článků 40 a 45 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, jelikož nezískala potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalované žalobu, v níž poukázala na potvrzení Úřadu práce, sociálních věcí a rodiny Senica (dále též „úřad práce“) ze dne 20. 11. 2017, v němž je uvedeno, že žalobkyni evidoval jako uchazečku o zaměstnání od 1. 1. 2001 do 16. 4. 2002 a od 4. 1. 2003 do 18. 8. 2004. Tato doba však není uvedena na osobním listu důchodového pojištění žalobkyně. Žalobkyně proto namítla, že získala potřebnou dobu pojištění pro přiznání invalidního důchodu.

[3] Krajský soud v Brně označeným rozsudkem rozhodnutí žalované zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Krajský soud nejprve poukázal na právní úpravu týkající se posuzování invalidity a podmínek nároku na invalidní důchod a relevantní skutečnosti, které zjistil z obsahu správního spisu. Zjistil přitom, že úřad práce ve svém potvrzení uvedl, že žalobkyně byla vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání v období od 14. 1. 2003 do 18. 8. 2004, 1. 1. 2001 do 16. 4. 2002, 24. 2. 1999 do 31. 8. 2000, 13. 5. 1996 do 21. 8. 1998 a od 10. 4. 1991 do 2. 8. 1993, přičemž doba od 1. 1. 2001 do 16. 4. 2002 a od 14. 1. 2003 do 19. 8. 2004, nebyla uvedena v osobním listu důchodového pojištění žalobkyně.

[4] Krajský soud konstatoval, že z obsahu správního spisu a především z napadeného rozhodnutí však není vůbec zřejmé, zda slovenský nositel pojištění při hodnocení doby pojištění a náhradní doby pojištění ze slovenského pojištění hodnotil i doby pojištění vyplývající z předloženého potvrzení úřadu práce (období evidence žalobkyně coby uchazečky o zaměstnání). Není zřejmé ani to, zda tuto dobu hodnotil jen z části, popř. zda ji vůbec nezapočítal, a to na základě jakého konkrétního důvodu. Postup slovenského nositele pojištění není zřejmý ani z formuláře E 205 SK ze dne 18. 3. 2017, z něhož nevyplývá, zda předmětnou dobu nezhodnotil alespoň jako náhradní dobu pojištění v souladu se slovenskou legislativou. Pokud dobu nezhodnotil či hodnotil jen zčásti, žalobkyni nemůže být vůbec známý důvod takového postupu, což nelze připustit.

[5] Krajský soud dospěl k závěru, že jelikož sama žalovaná nemůže dodatečně hodnotit předmětnou dobu, po kterou byla žalobkyně vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání u slovenského úřadu práce jako její náhradní dobu pojištění, musí se dotázat slovenského nositele pojištění, aby situaci vysvětlil a upřesnil, zda předmětnou dobu hodnotil jako dobu pojištění nebo nikoliv a z jakého důvodu tak postupoval. Bez tohoto kroku by se žalobkyně nemohla nikdy dozvědět o tom, jak bylo naloženo s dobou jejího řádného vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Mohlo totiž dojít i k pouhému opomenutí hodnocení této doby, jako potřebné doby pojištění.

[6] Výše uvedené doplnění zjištění je přitom nezbytné, neboť žalobkyně skutečně nezískala pro přiznání invalidního důchodu potřebnou dobu pojištění podle § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, a nesplňuje tak podmínku pro přiznání invalidního důchodu, neboť v období posledních 10 let před vznikem invalidity získala dobu pojištění pouze 276 dnů a v období posledních 20 let před vznikem invalidity získala dobu pojištění pouze 4 roky a 189 dnů. Krajský soud poukázal na rozsudek NSS ze dne 30. 10. 2015, č. j. 5 Ads 118/2015 - 31, a uzavřel, že žalovaná dosud nezjistila dostatečně skutkový stav věci tak, aby mohla posoudit splnění všech podmínek pro posouzení žádosti žalobkyně o invalidní důchod, a její rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

II. Obsah kasační stížnosti

[7] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala žalovaná (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost, v níž vyjádřila nesouhlas s právním názorem krajského soudu, že je povinna u slovenského nositele pojištění zjistit, zda předmětnou dobu vedení žalobkyně v evidenci uchazečů o zaměstnání hodnotil jako dobu pojištění nebo nikoliv a z jakého důvodu tak postupoval. Stěžovatelka argumentovala tím, že spornou dobou pojištění je slovenská doba vedení žalobkyně v evidenci úřadu práce, k jejímuž zhodnocení je příslušný slovenský nositel pojištění. Žalobkyně má trvalé bydliště ve Slovenské republice a žádost o

pokračování

invalidní důchod podávala prostřednictvím slovenského nositele pojištění, mohla tedy kontaktovat místně příslušnou pobočku Sociální pojišťovny s dotazem týkajícím se sporné doby vedení v evidenci slovenského úřadu práce.

[8] V námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí žalobkyně nezmínila dobu neuvedenou na osobním listu důchodového pojištění, po kterou úřad práce vedl žalobkyni ve své evidenci. Uvedla ji až v žalobě, tj. v době, kdy již o námitkách žalobkyně bylo pravomocně rozhodnuto v souladu s tehdy známými skutečnostmi. V řízení o námitkách byly ověřeny doklady obsažené v dávkovém spise tak, jak se standardně přezkum provádí v případě, že námitky jsou formulovány obecně, bez konkrétního požadavku na přezkum rozhodnutí.

[9] K namítané náhradní době pojištění, která nebyla hodnocena pro nárok na invalidní důchod, stěžovatelka uvedla, že v příloze č. 1 k žádosti o důchod, kterou žalobkyně uplatnila dne 31. 1. 2017 prostřednictvím Sociální pojišťovny, je uvedena doba pojištění tak, jak si ji nárokovala žalobkyně. Žádost byla předána na ústředí Sociální pojišťovny v Bratislavě, kde byla před postoupením stěžovatelce doplněna o formulář E 205 SK ze dne 18. 3. 2017, kterým byly potvrzeny doby pojištění a náhradní doby pojištění ze slovenského pojištění. Veškeré tyto doby byly uvedeny v příloze č. 1 k žádosti o důchod, každá z nich byla opatřena poznámkou, a přesto některé doby pro vznik nároku nebyly slovenským nositelem pojištění uvedeny v „Potvrzení o historii pojištění ve Slovenské republice“ (formulář E 205 SK). Stěžovatelka tedy neměla jediný důvod pochybovat o správnosti hodnocení slovenské doby vedení žalobkyně v evidenci uchazečů o zaměstnání, zejména když žalobkyně sama v námitkách konkrétně nezpochybňovala (ne)hodnocení této doby. Naopak se lze důvodně domnívat, že slovenský nositel pojištění postupoval v souladu se slovenskou legislativou, neboť při hodnocení doby pojištění a náhradní doby pojištění ze slovenského pojištění měl již předmětné potvrzení úřadu práce a hodnotil doby pojištění tak, jak jsou uvedeny na formuláři E 205 SK.

[10] Odkaz krajského soudu na rozsudek NSS ze dne 30. 10. 2015, č. j. 5 Ads 118/2015 - 31, nepovažuje stěžovatelka za přílehlavý, neboť v něm byla řešena otázka sukcese nástupnických států do Úmluvy mezi Československou republikou a Federální republikou Jugoslávie o sociálním zabezpečení publikované pod č. 3/1958 Sb., resp. zda lze princip sčítání dob uvedených v této úmluvě aplikovat i na důchodovou záležitost žalobce, který získal doby pojištění na území dnešní Republiky Kosovo. Z tohoto rozsudku nevyplývá, že by stěžovatelka byla povinna šetřit, zda cizozemský nositel pojištění postupoval při hodnocení dob pojištění získaných podle jeho právních předpisů v souladu s jeho vlastní legislativou.

[11] Závěr krajského soudu, že není zřejmé, zda a jakým postupem slovenský nositel pojištění hodnotil předmětnou náhradní dobu pojištění, považuje stěžovatelka z výše uvedených důvodů za rozporný s listinami obsaženými ve správním spisu (zejména s přílohou č. 1 k žádosti o důchod a formulářem E205 SK).

[12] Pokud se žalobkyně domnívala, že nové skutečnosti nepředložené ve správním řízení zakládají nárok na invalidní důchod, měla možnost podat prostřednictvím příslušné pobočky Sociální pojišťovny novou žádost o invalidní důchod.

[13] Stěžovatelka rovněž zmínila, že i pokud by slovenský nositel pojištění veškerou dobu, po kterou byla žalobkyně vedena v evidenci úřadu práce, hodnotil jako náhradní dobu pojištění, navýšil by tak v rozhodném období 20 let před vznikem invalidity náhradní dobu pojištění o 1 054 dnů a žalobkyně by stejně nesplnila podmínky potřebné doby pojištění 10 roků. Doba pojištění v rozhodném období 10 let před vznikem invalidity by se nezměnila. Z hlediska zásady hospodárnosti řízení tedy stěžovatelka považuje za bezpředmětné provádět další dokazování ohledně sporné doby, tak jak to požaduje krajský soud.

[14] Závěrem stěžovatelka namítla, že krajský soud měl postupovat podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a podání doručené mu stěžovatelkou dne 2. 1. 2018 odmítnout z důvodu, že o této věci bylo pod č. j. 13 C 140/2017 vedeno řízení u Obvodního soudu pro Prahu 5, které bylo zahájeno dne 19. 12. 2017 a pravomocně bylo ukončeno usnesením tohoto soudu ze dne 3. 1. 2018, č. j. 13 C 140/2017 - 4.

[15] Žalobkyně se ke kasační stížnosti stěžovatelky nevyjádřila.

III. Posouzení kasační stížnosti

[16] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena zaměstnankyní s vysokoškolským právnickým vzděláním. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[17] Kasační stížnost není důvodná.

[18] Skutečnost, že žalobkyně na dobu své evidence na úřadu práce uvedené neuvedla v námitkách a zmínila ji až v žalobě, neznamená, že by k této skutečnosti nebylo možné v soudním řízení přihlížet. Jak totiž Nejvyšší správní soud judikoval v usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 8. 2008, čj. 7 Afs 54/2007-62, č. 1742/2009 Sb. NSS, *„žalobce je oprávněn uvést v žalobě všechny důvody, pro které považuje napadené správní rozhodnutí za nezákonné. Tomu nebrání skutečnost, že některé z nich neuplatnil již v odvolacím řízení, ač tak učinit mohl. Ustanovení § 5 s. ř. s. na rozsah přezkumné činnosti soudu nedopadá“*. Totéž platí z povahy věci i na námitkové řízení před stěžovatelkou.

[19] Stěžovatelka dále v kasační stížnosti poukázala na skutečnost, že v příloze č. 1 k žádosti o důchod, kterou žalobkyně uplatnila dne 31. 1. 2017 prostřednictvím Sociální pojišťovny, je uvedena doba pojištění tak, jak si ji nárokovala žalobkyně. Ve formuláři E205 SK (Potvrzení o historii pojištění ve Slovenské republice ze dne 18. 3. 2017), kterým byly potvrzeny doby pojištění a náhradní doby pojištění ze slovenského pojištění, však již některé doby pro vznik nároku nebyly slovenským nositelem pojištění uvedeny. Právě s poukazem na formulář E205 SK stěžovatelka namítala, že neměla jediný důvod pochybovat o správnosti hodnocení slovenské doby vedení žalobkyně v evidenci uchazečů o zaměstnání.

pokračování

[20] Podle Nejvyššího správního soudu však je tomu přesně naopak, a nelze proto této námitce stěžovatelky přisvědčit. Jestliže totiž doba pojištění žalobkyně uvedená v žádosti o důchod odpovídá potvrzení Úřadu práce, avšak liší se od této doby uvedené ve formuláři E 205 SK, jedná se o situaci, kterou je potřeba vyjasnit. Stěžovatelka sama tento rozpor odstranit nemůže, neboť se jedná o slovenské doby pojištění. Důvěra stěžovatelky v zákonný postup slovenského nositele pojištění však neznamena, že uvedený rozpor v listinných důkazech je na místě vyřešit tím způsobem, že stěžovatelka zvolí jeden z těchto listinných důkazů a bude z něj vycházet a další listinné důkazy zpochybňující takto zjištěný skutkový stav jednoduše opomene a nepřihlédne k nim. Skutečnost, že slovenský nositel pojištění měl předmětné potvrzení úřadu práce k dispozici, totiž nevylučuje, že na jeho straně mohlo dojít k chybě při posouzení dob pojištění žalobkyně.

[21] Stěžovatelce lze v obecné rovině přisvědčit, že není povinna šetřit, zda cizozemský nositel pojištění postupoval při hodnocení dob pojištění získaných podle jeho právních předpisů v souladu s jeho vlastní legislativou. Pokud však z předložených listin vyplývá zásadní nesrovnalost, je třeba, aby se stěžovatelka (v souladu se svou povinností zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností tak, aby bylo možné ve věci zákonně rozhodnout), zahraničního nositele pojištění na tuto nesrovnalost dotázala a vyžádala si jeho stanovisko a vysvětlení.

[22] Nejvyšší správní soud se proto plně ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že se stěžovatelka musí dotázat slovenského nositele pojištění, aby situaci vysvětlil a upřesnil, zda předmětnou dobu hodnotil jako dobu pojištění nebo nikoliv a z jakého důvodu tak postupoval.

[23] Tento postup považuje Nejvyšší správní soud za souladný se zásadou materiální pravdy upravenou v § 3 správního řádu, podle které platí, že správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a to v takovém rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí ve věci v souladu se zákonem. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na rozsudek ze dne 4. 7. 2012, čj. 6 Ads 61/2012-15, v němž judikoval, že *„také v řízení o invalidním důchodu je správní orgán odpovědný za zjištění skutkového stavu věci v souladu s požadavky § 3 správního řádu z roku 2004. To se mimo jiné projevuje tak, že správní orgán je odpovědný za opatření podkladů pro vydání rozhodnutí“*.

[24] Závěr stěžovatelky, že spornou dobou pojištění je slovenská doba vedení v evidenci úřadu práce, k jejímuž zhodnocení je příslušný slovenský nositel pojištění, je správný. S ohledem na výše uvedené však má Nejvyšší správní soud za to, že tato skutečnost, stejně jako možnost žalobkyně kontaktovat místně příslušnou pobočku Sociální pojišťovny s dotazem týkajícím se sporné doby vedení v evidenci slovenského úřadu práce, na kterou stěžovatelka poukazuje v kasační stížnosti, nevyrací správnost závěrů krajského soudu.

[25] Nelze přisvědčit ani námitce stěžovatelky, že závěr krajského soudu, že není zřejmé, zda a jakým postupem slovenský nositel pojištění hodnotil předmětnou náhradní dobu pojištění, je v rozporu s listinami obsaženými ve správním spise. Z listin obsažených ve správním spise totiž nevyplývá, zda slovenský nositel pojištění dobu evidence stěžovatelky na úřadu práce nehodnotil v důsledku opomenutí, či zda k tomu měl nějaký důvod.

[26] Možnost stěžovatelky podat novou žádost o invalidní důchod nepředstavuje důvod, pro který by nebylo možné k výše uvedeným listinám dokládajícím doby pojištění žalobkyně a s tím souvisejícím tvrzením přihlížet již v rámci posuzované věci.

[27] V rámci svých úvah týkajících se zjišťování skutkového stavu krajský soud odkázal na rozsudek ze dne 30. 10. 2015, č. j. 5 Ads 118/2015 - 31, v němž Nejvyšší správní soud mimo jiné konstatoval, že stěžovatelka pochybila, pokud se odmítla zabývat žalobcem tvrzenými dobami pojištění, které měl získat v zahraničí a bez dalšího zhodnotila pro posouzení nároku žalobce na důchod toliko české doby pojištění a rovněž vyslovil, že „*stěžovatelka v projednávaném případě dosud nezjistila dostatečně skutkový stav věci*“. Z tohoto rozsudku tudíž vyplývá, že je povinností stěžovatelky pečlivě hodnotit doby pojištění získané pojištěncem v zahraničí. Tento závěr je příležitý také pro posuzovanou věc, a nelze tudíž přisvědčit námitce stěžovatelky, v níž tvrdí opak s poukazem na to, že se jednalo o doby pojištění získané v jiném státě než v posuzované věci.

[28] S argumentací stěžovatelky, že i započtení veškeré doby pojištění, po níž byla žalobkyně vedena v evidenci úřadu práce, nic nezmění na tom, že žalobkyně nesplní potřebu dobu pojištění, Nejvyšší správní soud nesouhlasí jednak proto, že zásadou procesní ekonomie nelze odůvodnit porušení zásady zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, a dále proto, že výsledky dalšího zjišťování skutkového stavu nelze předjímat.

[29] Důvodnou Nejvyšší správní soud neshledal ani námitku stěžovatelky, v níž krajskému soudu vytýkala nesprávný procesní postup [neodmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Ze skutečností, na něž stěžovatelka poukazuje v této námitce, je zřejmé, že stěžovatelka se domnívá, že meritornímu projednání posuzované věci krajským soudem bránila překážka litispendence. Podle rozsudku NSS ze dne 22. 11. 2018, č. j. 2 As 323/2018 - 13, se však jedná o litispendenci ve smyslu citovaného ustanovení soudního řádu správního teprve v situaci, kdy se řízení o návrzích podaných v civilní a správní větví soudní soustavy obě „sejdou“ ve „větví“, která má pro rozhodnutí pravomoc, tj. ve správním soudnictví. K tomu však v projednávané věci nedošlo. V posuzované věci krajský soud rozhodl dne 29. 10. 2018, tj. již v okamžiku, kdy řízení u Obvodního soudu pro Prahu 5 bylo pravomocně skončeno usnesením o zastavení řízení ze dne 3. 1. 2018, č. j. 13 C 140/2017 - 4, které nabylo právní moci dne 27. 1. 2018. Poté řízení ve věci návrhu podaného předtím u civilního (obvodního) soudu nebylo u správního soudu opětovně zahájeno. Překážka litispendence tak v posuzované věci dána nebyla.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[30] Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnými všechny stěžovatelkou uplatněné námitky, kasační stížnost je proto nedůvodná. Nejvyšší správní soud tedy dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[31] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka by právo na náhradu nákladů řízení neměla, ani kdyby měla v řízení úspěch, neboť se jedná o věc důchodového pojištění. Právo na náhradu nákladů řízení nemá ani žalobkyně, neboť z obsahu spisu je zřejmé, že jí

pokračování

žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žalobkyně ostatně ani žádné náklady neuplatnila.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. března 2019

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu